ВТ - 67

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО АГРОБИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ

С Т Р А Т Е Г И Я

ЗА РАЗВИТИЕ НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ НА ВУАРР ЗА ПЕРИОДА 2022 – 2030 г.

Пловдив, 2022 г.

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО АГРОБИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ

УТВЪРЖДАВАМ,

Р Е К Т О Р:

/ проф. д-р Марияна Иванова /

Дата: 23.12.2022 г.

СТРАТЕГИЯ

ЗА РАЗВИТИЕТО НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ НА ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО АГРОБИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2022-2030 г.

Научноизследователската дейност (НИД) във Висше училище по агробизнес и развитие на регионите (ВУАРР) обхваща фундаменталните и приложните изследвания, както и разпространението на научните резултати.

Стратегията за развитието на научноизследователската дейност във ВУАРР за периода 2022-2030 г. отразява от една страна националните и европейски приоритети за научни изследвания, а от друга - спецификата на ВУАРР и научния потенциал на академичния му състав. При формулирането на приоритетните области и политики в стратегията са взети под внимание спецификата на вътрешноинституционалната среда във Висшето училище,

както и членството в европейската университетска мрежа INVEST, която е насочена към сътрудничество за осъществяване на съвместно иновативно образование и учебни програми, прилагане на многоезично обучение, базирано на теоретична подготовка и придобиване на практически умения. INVEST обединява 5 университета: Словашкият университет по земеделие в Нитра (Словакия) - координатор, Университетът на Тесалия (Гърция), Университетът за приложни науки в Карелия (Финландия), Van Hall Larenstein университетът за приложни науки (Нидерландия) и Висшето училище по агробизнес и развитие на регионите (България). Всички членове на алианса споделят общи европейски ценности и глобални перспективи, за да посрещнат нуждите и изискванията на новото поколение европейци като лидери, които прокламират устойчив живот в регионите в цяла Европа.

«Европейските университети» е водеща инициатива на ЕК за формиране на транснационални мрежи от висши училища, които си поставят амбициозната цел за новаторско, конкурентно в световен мащаб и привлекателно европейско пространство за образование и научни изследвания.

ВУАРР, като част от Европейски университет INVEST, има потенциал да се превърне в модел за академична институция с висок научноизследователски капацитет. В тази връзка развитието на фундаменталните и приложни научни изследвания и формирането на умения за използване на наличните научни знания се разглежда в контекста на: (1) развиване на нови технологии в разнообразни сфери; (2) ефективно решаване на важни обществени проблеми и предизвикателства чрез прилагане на експертен подход при вземане на решения и при формулиране и прилагане на политики.

ВУАРР следва да играе важна роля в няколко аспекта – развиване на нови знания, използване на наличните знания за разработване на иновации и конкурентни технологии, формиране на предприемачески дух, подпомагане на

бизнес и други организации за компетентно и научнообосновано решаване на предизвикателствата, с които се сблъскват.

Висшето училище ще използва възможностите за по-пълноценно развитие и финансиране на научна, научноприложна, иновационна, предприемаческа, експертна и други свързани дейности от полза за икономиката и обществото.

Стратегията отчита следните *основни предизвикателства*, идентифицирани в развитие на висшето образование в Република България за периода 2021-2030 година:

- Ускоряващата се динамика на пазара на труда;
- Повишаване на ролята на науката и иновациите за развитие на конкурентоспособна икономика и за решаване на обществени проблеми;
- Всеобща дигитализация и развитие на образователни системи, които допълват или са алтернативни на класическото висше образование;
- Интензифициране на глобалното предлагане на образователни услуги във висшето образование (европейско пространство за висше образование);
- Застаряване на населението и промени във възрастовата структура;
- Промяна в ролята, целите и функциите на висшето образование;
- Изоставане от тенденциите в европейското висше образование и слаба интернационализация на българското висше образование;
- Качество и достъп до образование в условията на масовизация на висшето образование и демографска криза;
- Използване на критичните нагласи на обществото към висшето образование като ресурс за неговата промяна;
- Липса на съответствие с потребностите на дигиталното поколение и с компетентностите, необходими за успешна реализация в условията на технологична революция;

• Недостатъчна подкрепа и недостатъчно развитие на научните изследвания като съставна част от висшето образование;

• Трудности в подбора, развитието и мотивирането на преподавателите;

• Предизвикателства, свързани с управлението на висшите училища;

• Необходимост от ефективна и обективна акредитация;

• Непълноценно включване в развитието на икономическите центрове в страната.

Стратегията за развитие на научноизследователската дейност във ВУАРР за периода 2022-2030 г. взема предвид следните основни проблеми:

• Необходимост от развиване на критична маса от човешки и материални ресурси в повече висши училища, отчитайки техните традиции и регионални особености, които да осигурят необходимата база, знания и умения за развитието на науката и за решаване на важни научни и научноприложни задачи в различни области на икономическия и обществен живот.

• Необходимост от активизиране на научната и научно-приложната дейност във висшите училища чрез допълнително развиване и подходящо балансиране на институционалните, програмните и конкурсните форми за публично финансиране, а също и на проектната дейност с фирмено финансиране.

• Необходимост от пълно прилагане на правилата за научна етика и на принципите за прозрачност, отворена наука и отворени иновации.

• Необходимост от стимулиране на по-активното включване на преподавателите и студентите в решаването на практически проблеми, за което са нужни разнообразни механизми и стимули.

• Необходимост от от включване на изследователската дейност като съставна част на обучителния процес чрез нейните разнообразни формии въвеждане на качествено практическо обучение по иновации и

предприемачество във всички професионални направления за изграждане на предприемаческа култура в следващите поколения специалисти.

- Подобряване на механизмите за планиране, управление и координация на научния и иновационния процес, както и на инструментите за устойчиво и ефективно развитие на българската научна и иновационна екосистема.
- Необходимост от усъвършенстване и засилване на ролята на системата от обективни показатели за оценка на научната и научноприложната дейност, съобразени със спецификата на съответната научна област.
- Необходимост от системно стимулиране на публикациите в реферирани и индексирани издания.
- Необходимост от интензифицирането на международния обмен на студенти и преподаватели за обмяна на идеи, методи и опит, както и за провеждане на съвместни изследвания с партньори от водещи научни институции.
- Постоянно развитие по ефективност и обем на различните форми за финансиране на научната и на иновационната дейности – институционална, програмна, конкурсна, чрез публично-частно партньорство, финансови инструменти и др.
- Развитие и реализиране на политики за отворен достъп до резултатите от научни изследвания, финансирани с публични средства, с цел популяризирането им и широкото им използване.

Стратегията за развитието на научноизследователската дейност във ВУАРР за периода 2022-2030 г. очертава дългосрочния план за систематични действия на ръководството на висшето училище и реализирането й ще доведе до създаване на условия за динамично развитие на научноизследователската дейност, добре структуриран и устойчив научен потенциал на основата на нова генерация талантливи млади учени и осезаемо присъствие в пазара на

интелектуалната собственост. Ще се преодолее дистанцията между обучението и практиката и изследователският подход ще се наложи като основен принцип в образователната дейност.

Стратегията за развитие на научноизследователската дейност във ВУАРР за периода 2022-2030 г. задава приоритетите и очертава подходите за развитие на академичната общност и превръщането на висшето училище в конкурентна европейска научнообразователна институция. Тя отразява:

- традициите и опита в осъществяването на научните изследвания във висшето училище и степента на развитие на различните тематични направления;
- насочване на изследователската дейност към актуални и значими проблеми на националното и регионалното развитие в контекста на общоевропейските и глобалните процеси;
- развитието на интегративните връзки между изследователската и учебната дейност, с цел да се гарантира обучение, основано на съвременните постижения в съответната научна област и реалностите в областта на финансирането на научните изследвания.

Стратегията е разработена в съответствие с изискванията за съвременно и конкурентно развитие на НИД в страната и в европейското образователно и научно пространство в съответствие със:

- Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021-2030 година;
- Национална стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030;
- Закон за насърчаване на научните изследвания;
- Стратегически план за развитието на ВУАРР за периода 2022 – 2030 г.

Визия

Чрез дългосрочно развитие и модернизиране на научните изследвания и на базата на споделени успешни модели за институционална трансформация в съответствие с общата интегрирана и дългосрочна съвместна стратегия на европейските университети и в синхрон с тяхното образователно измерение ВУАРР да се превърне в регионален център, част от Европейското научно и образователно пространство, за развитие на нови технологии, насърчаване на технологичния трансфер и иновациите и решаване на важни проблеми на устойчивото развитие в областта на агробизнеса и регионалното развитие, икономиката и финансите, образованието, социалното управление и обществените процеси, предприемачеството и човешките ресурси, сигурността и отбраната, информационните и комуникационните технологии, туризма, опазването на околната среда, екологията и здравето.

Приоритетни области

- Развитие на фундаменталните и приложните научни изследвания, иновациите и предприемаческите умения на студентите, докторантите, специализантите и преподавателите, и превръщане на научните изследвания и иновациите в интегрална част от образованието;
- Пълноценно използване на научния и иновационния потенциал на висшито училище и повишаване на ролята за ускорено развитие на икономиката и за решаване на важни обществени проблеми на национално и регионално ниво;
- Разширяване на участието на ВУАРР в европейското научноизследователско пространство и международното научно сътрудничество чрез развитие на европейския университет INVEST, повишаване на мобилността на докторантите и изследователите, включване и

участие в международни научни мрежи и научноизследователски проекти, и привличане на повече чуждестранни докторанти и изследователи.

- Ускорена интернационализация и пълноценно интегриране в европейските образователни и изследователски мрежи чрез развитие на европейския универистет INVEST;
- Привличане на качествени мотивирани млади преподаватели за обновяване и развитие на академичния състав, както и мобилност на преподаватели в рамките на европейския алианс INVEST;
- Осигуряване на финансова устойчивост и на финансови стимули за развитие на качествено образование и научноизследователска дейност чрез създаване на ефективна връзка „образование – наука – бизнес“ и насърчаване на иновациите, основани на научни резултати;
- Осигуряване на прозрачност и отговорност при управлението;
- Осигуряване на партньорство с другите научни организации в България, вкл. БАН и ССА, за провеждане на фундаментални и приложни научни изследвания на високо ниво и за общи образователни програми.

Водещи принципи при изпълнение на стратегията са:

- Приемственост, основана на академичните традиции и установените добри практики, съчетана с адаптивност към променящите се условия на средата и възникващите предизвикателства;
- Иновативност и креативност при дефинирането и прилагането на ефективни и ефикасни решения на проблемите;
- Обществена отговорност за постигнатите резултати и за ефикасността на изразходваните средства;
- Обвързване на финансирането с резултатите от дейността;
- Сътрудничество с висши училища, БАН, ССА, потребителите на кадри, социални организации, структури на гражданското общество и др.

• Отговорност, прозрачност и отчетност при изпълнение на целите, дейностите и мерките, предвидени в стратегията;

• Обективност и безпристрастност при вземането на решения и при оценяване на резултатите от изпълнението на стратегията.

Изпълнението на стратегията ще се постигне посредством прилагане на комплекс от взаимосвързани и допълващи се **политики**, въздействащи върху един или няколко компонента на научноизследователската дейност (таблица 1).

Таблица 1. Политики, цели и дейности за изпълнение на Стратегията за развитие на научноизследователската дейност във ВУАРР за периода 2022-2030 г.

Политики	**Цели**	**Дейности**
Развитие на човешкия потенциал	*Цел 1. Осигуряване на висока квалификация и ефективно кариерно развитие на учените, основано на високо ниво на научните изследвания*	• Осигуряване на условия за повишаване на квалификацията и ефективно кариерно развитие на учените, основано на високо ниво на научните изследвания • Подпомагане на участието на учените в научни форуми посредством конкурсно проектно финансиране • Привличане на повече млади хора към докторантура и на млади доктори за научна и преподавателска работа • Осъществяване на съвместни научни изследвания с български учени в чужбина и привличане на водещи учени от чужбина • Развитие на вътрешната система за атестиране
Модерна инфраструктура	*Цел 2. Развитие, подържане и ефективно използване на модерна научна инфраструктура и осигуряване на необходим достъп до европейска и международна научна инфраструктура*	• Поддържане и ефективно използване на наличната инфраструктура в добро функционално състояние • Подобряване и развитие на наличната инфраструктура • Достъп до научните инфраструктури на Европейския съюз

Политики	Цели	Дейности
Стимулиране на фундаментални и приложни научни изследвания, баланс в научните изследвания и разпространение на резултатите от научните изследвания	*Цел 3. Активизиране на научната дейност във висшето училище и повишаване на ролята на ВУАРР като активен фактор за регионално развитие*	• Насърчаване на публикуването в авторитетни международни списания с импакт фактор/ранг и повишаване на видимостта на пубикуваните резултати • Насърчаване на създаването на научни трудове, свързани с националната идентичност и с проблеми от национално и обществено значение • Поощряване на приложните научни изследвания и фокусирането им върху приоритетните области на национално ниво • Осигуряване на възможности за разпространение на научните резултати посредством участие в национални и международни научни форуми • Подпомагане на организирането на национални и международни научни форуми в страната Участие в инициативата *„Български портал за отворена наука“* и други подобни инициативи
Интеграция в Европейското изследователско пространство и международната научна общност	*Цел 4. Интернационализация на научните изследвания и разширяване на участието на научната общност в европейското изследователско пространство и международното научно сътрудничество*	• Развитие на европейския университет INVEST чрез разработването на обща стратегия за научноизследователска и иновационна дейност по приоритетните направления: връзка между водата, енергията, храната и околната среда; качество на живот и предприемачество. • Развитие на европейския университет INVEST чрез активно включване на преподаватели/изследователи и докторанти в дейностите на европейския университет в областта на науката и иновациите – създаване на споделен виртуален кампус, живи лаборатории, съвместни споделени образователни пътеки, научноизследователски мрежи, и др. (Erasmus+ Programme, KA2). • Стимулиране и подкрепа на участието в специализации и международни форуми и на членството в международни организации • Участие на учените в национални, европейски и международни научни мрежи, програми и инициативи • Поддържане и разширяване на двустранните и многостранните научни сътрудничества и изследване на възможности за ефективно участие в съвместните инициативи и съвместните изследователски

Политики	Цели	Дейности
		програми • Спазване на принципите на научната етика на основата на Европейската харта на учения и Етичния кодекс на учения • Интензифициране на връзките с българската научна диаспора
Връзки на науката с други социални сфери	*Цел 5. Интензифициране на връзките на науката с образованието, бизнеса, държавните органи и обществото като цяло*	• Повишаване информираността на обществото за достиженията на науката и за научните аспекти на актуални проблеми • Активизиране на партньорствата с бизнеса и държавата в научните изследвания
Адекватно и устойчиво финансиране	*Цел 6. Осигуряване на устойчиво финансиране на научните изследвания*	• Осигуряване на финансиране на научноизследователската дейност от външни източници • Развитие на процедурите за вътрешно финансиране на проектен принцип
Ефективно управление	*Цел 7. Подобряване на организацията, управлението и ефективността на научната дейност във висшето училище*	• Периодичен преглед и актуализиране на вътрешните нормативни и стратегически документи • Развитие на вътрешната система за планиране, отчитане и оценяване на научноизследователската дейност

Основните направления на работа обхващат:

- конкурсно-проектно начало във всички сфери на НИД;
- приоритетно разработване на интердисциплинарни научни проблеми;
- трансфер на иновации и развитие на регионални изследвания за устойчиво развитие;
- международно сътрудничество.

Приоритетните направления в научноизследователската и развойна дейност във ВУАРР са свързани с глобалните цели за устойчиво развитие[1]:

За целите на настоящата стратегия конкретните научни приоритети за научните изследвания във ВУАРР са дефинирани в съответствие с актуалните обществени предизвикателства за устойчивото регионално развитие и са:

- повишаване конкурентоспособността и продуктивността на икономиката, предприемачество, устойчиви финанси и инвестиции;
- устойчиво земеделие
- подобряване на качеството на живот – храни, здраве, биоразнообразие, опазване на околната среда, градска среда и транспорт и др.;
- екологичен мониторинг, оползотворяване на суровини и биоресурси, пречистващи и безотпадни технологии;
- зелени, сини и екотехнологии, биотехнологии;
- информационни и комуникационни технологии;

[1] Източник: Българска мрежа на Глобалния договор - https://www.unglobalcompact.bg/.

- социално развитие, решаване на демографски проблеми и намаляване на бедността;
- енергия и енергийна ефективност; ефективно оползотворяване на природни ресурси;
- устойчив туризъм, културно-историческо наследство, национална идентичност и развитие на културата на обществото;
- управление при кризи, защита на населението и критичната инфраструктура, национална сигурност и отбрана, екологична сигурност и др.

Приоритетите за научните изследвания във ВУАРР са в съответсвие и на четирите стратегически стълбове на европейския университет INVEST, а именно: конкурентно образование и качествени резултати от обучението; колективни изследвания и иновации за върхови постижения; високо ниво на мобилност на европейско равнище; и работа в мрежа като платформа за бъдещо образование и научни изследвания, обхващаща три основни области на фокус: връзка между водата, енергията, храната и околната среда, качество на живот и предприемачество.

Очакваните резултати от изпълнението на стратегията са свързани с:

- Повишаване на мотивацията и отговорността на научните кадри;
- Насочване и концентриране на научния потенциал към разработване и решаване на значими научни и научноприложни проблеми в приоритетните направления;
- Популяризиране на научната продукция и повишаване на качеството;
- Подобряване на финансовото обезпечаване и стимулиране на научните изследвания;
- Разработване на значими научноизследователски проекти, които да станат част от национални и международни програми.
- Устойчиво развитие на европейския университет INVEST.

Организация на изпълнението на стратегията се възлага на ресорния зам.-ректор.

Контролът по изпълнение на стратегията се изпълнява от ректора на ВУАРР.

Финансирането на изпълнението на стратегията ще се осъществява индикативно от бюджета на ВУАРР, средства от европейски и международни фондове и програми, както и чрез дарения, спонсорство и други източници.

Президентът на ВУАРР взема окончателните решения по възникнали финансови въпроси във връзка с изпълнение на стратегията.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Настоящата стратегия е приета с решение на Академичния съвет на ВУАРР – Протокол № 5 / 22.12.2022 г., и влиза в сила от датата на приемането.

§ 2. Изменения и допълнения на се извършват по реда на приемането - с решение на Академичния съвет на висшето училище.